

Joram Rookmaaker (47) werd zondag 6 januari geïnstalleerd als tweede rabbijn van de Liberaal Joodse Gemeente Amsterdam, naast Menno ten Brink. Samen geven ze leiding aan de grootste kehilla van het land.

Menno ten Brink (l) en Joram Rookmaaker

TEKST: ACHSA VISSSEL | FOTO'S: MICHAEL BALLAK

Samen de kar

Gefeliciteerd! Wat een vrolijke stemming hier.

Joram Rookmaaker: "Jazeker. Het was een mooi feest toen ik tegelijkertijd de smicha kreeg van Menno en werd geïnstalleerd als tweede rabbijn. De ceremonie (georganiseerd door de LJG samen met het Levisson Instituut, waar Rookmaaker tot rabbijn werd opgeleid, red.) vond ik behoorlijk indrukwekkend."

Menno ten Brink: "Je voelt op zo'n moment dat het goed gaat met de kille, alsof we in een nieuwe fase terecht zijn gekomen. We zijn de grootste Joodse gemeente van Nederland, met een tweede rabbijn erbij en een hecht rabbiniaal team."

Betekent deze uitbreiding dat u, rabbijn Ten Brink, een stapje terug gaat doen?

MtB: "Niet bepaald, ik ben even druk als altijd. En mezelf kennende gaat dat door tot aan mijn pensioen."

Rabbijn Rookmaaker, u werkt de helft van de tijd hier. Wat doet u verder?

JR: "Ik ben krijgsmachtrabbijn en vervul nog een aantal rabbinale taken bij de LJG Utrecht."

MtB: "Dat laatste is zijn hobby."

JR, lachend: "Het is allemaal mijn hobby!"

MtB: "Het is voor ons beiden een tweede carrière. Ik werkte jarenlang als jurist, tot de rector van het Londense liberaal-Joodse opleidingsinstituut Leo Baeck College, in Zürich waar ik als chazzan optrad, mij vroeg waarom ik geen rabbijn werd. Ik miste iets in mijn werk en voilà: daar was ineens de invulling. Voor mijn plezier was ik al jaren actief binnen de LJG: als chazzan, leraar en jeugdleider.

Dat was moeilijk te combineren met mijn werk als jurist. Met mijn vrouw vertrok ik naar Londen om de opleiding te doen – hier kon dat nog niet – en kwam terug om mee te helpen de Nederlandse gemeenschap verder op te bouwen. Dat mijn orthodoxe grootvader, die in Den Bosch chazzan was, vermoord is in de oorlog en het feit dat ik van de tweede generatie ben droegen vermoedelijk bij aan mijn motivatie."

JR: "Ik studeerde politicologie en bedrijfskunde en werkte als projectleider voor de overheid. Ik had het naar mijn zin maar miste inhoudelijke verdieping. De omslag begon toen ik met mijn vrouw in het vliegtuig naar Tel Aviv zat."

MtB: "Je was dus al dicht bij de hemel."

JR: "Zij zat naast David Lilienthal, die destijds bezig was het Levisson Instituut op te zetten. Ze raadde me aan eens met hem te praten, ik deed het en *the rest is history*. In eerste instantie was het absoluut niet als carrière-switch bedoeld, ik wilde me alleen in het jodendom verdiepen. Ik begon in 2005 maar vanwege de drukte van een jong gezin onderbrak ik de studie later tijdelijk. Met hulp van

veel anderen maakte ik *De brede Hagada*, die de seideravond toegankelijk maakt voor wie niet zo veel weet van de traditie. Toen ik in 2014 overwoog de opleiding voort te zetten viel dat samen met de vraag vanuit de LJG om een extra rabbijn. Ik ging hier aan het werk en zette mijn studie voort, nu wél met de intentie om rabbijn te worden. Er was geen twijfel meer: dit was de route. Het was ook goed te combineren met mijn rol bij de krijgsmacht, waar ik een verkorte officiersopleiding van drie maanden moest volgen."

MtB: "Lekker door de modder kruipen." (Ook Ten Brink was twaalfenhalf jaar krijgsmachtrabbijn, red.)

Echt?

Beiden: "Ja hoor!"

JR: "Je doet hetzelfde als een gewone soldaat: bivak, fysieke training. Er wordt verwacht dat je daarin mee kunt draaien, je moet begrijpen waar een soldaat doorheen gaat."

Maar er was bij de LJG dus dringend uitbreiding nodig?

MtB: "Nogal, de gemeente groeit nog steeds en met twee rabbinen kunnen we meer doen. En deze samenwerking bevalt heel goed. We hebben verschillende karakters, verschillende interessegebieden. Dat vult elkaar prachtig aan."

Vertel.

MtB: "Joram is dertien jaar jonger, mijn kinderen zijn ouder dan de zijne, we functioneren binnen verschillende kringen. Het is belangrijk om niet met een kloon van jezelf samen te werken, daar schiet je weinig mee op. We vullen elkaar aan

'Het is belangrijk om niet met een kloon van jezelf samen te werken, daar schiet je weinig mee op'

FOTO: ACHSA VISSSEL

**‘Geloof is een privézaak.
Je inzetten voor de
gemeenschap, dát is
van belang’**

trekken

in allerlei zaken, terwijl we op religieus gebied behoorlijk op één lijn zitten.”

Bereikt u door dat verschil ook een grotere groep geïnteresseerden?

MtB: “Dat is wel de ambitie.”

JR: “Ik heb, om maar wat te noemen, bij het Joods Historisch Museum gewerkt en ging vroeger mee met kampen van Tikwatenoe. Waar Menno zich met diversiteit bezighoudt en contacten heeft met andere geloofsgemeenschappen zijn jeugd en onderwijs meer mijn terrein. Niet dat we dat rigide scheiden, we bekijken waar we onze tijd aan besteden en bepalen vervolgens samen de koers die we varen. We weten van elkaar wat we doen. Je trekt die kar samen.”

MtB: “We overleggen veel, communicatie is waanzinnig belangrijk. E-mail, WhatsApp en ook de gewone telefoon draaien overuren. Ik hoop door dat Joram erbij is gekomen meer tijd te krijgen voor bijvoorbeeld de *European Union for Progressive Judaism* en de *European Rabbinic Assembly*, waar ik in beide besturen actief ben. Nederland speelt daarin een grote rol. Juist dit kleine landje, waar zoveel ellende is gebeurd tijdens de Shoa, heeft nu de grootste liberale gemeente van het Europese continent. Ja, dat hoor je goed: deze gemeente.”

Waar houdt u zich allemaal mee bezig?

JR: “Binnen het rabbinaat vervul je veel rollen naast elkaar. Er zijn elke week twee sjabbatdiensten, er zijn de feestdagen, het onderwijs voor 120 kinderen. Daarnaast geven we pastorale zorg van geboorte tot sterven. De andere kant van het werk is aansluiting vinden bij deze tijd, betrokken zijn bij en vormgeven van Joods leven voor de jongere

Rabbi Menno ten Brink geeft Joram Rookmaker de smicha door een handoplegging en een zegen.

Rabbi David Lilienthal overhandigt rabbijn Rookmaker een Torarol, als symbool van de continuïteit van rabbijn op rabbijn.

Leden van de Academische Commissie van het Levisson Instituut en de rabbijnen. Tweede en derde van links op de voorste rij zijn Menno ten Brink en Joram Rookmaaker.

generatie. We zien wat een *power* er zit in kinderen die bar- en bat mitswa doen. En we houden ons bezig met alle culturele en sociale activiteiten die hier plaatsvinden.”

Waarom loopt het hier zo goed, terwijl dat bij andere gemeenten minder is?

MtB: “Vanwege twee heel leuke rabbijnen natuurlijk!”

JR: “Die vraag moet je aan die andere gemeenten stellen.”

MtB: “Ik denk dat we positiviteit uitstralen. We hebben een gezamenlijk doel: de gemeente krachtig maken. Mensen ervaren de sfeer als warm. Er is hier harmonie, verbondenheid met elkaar. Ook binnenshuis: de rabbijnen, het bestuur, de directie en vrijwilligers gaan behoorlijk goed met elkaar om. Je probeert ieders mening te laten tellen en iedereen het jodendom op zijn of haar manier te laten invullen.”

JR: “Blijkbaar sluit de manier waarop wij daarmee omgaan aan bij wat veel mensen zoeken.”

Hoe voelt u zich als nieuwbakken rabbijn?

JR: “Het is een prachtige invulling van mijn leven om een schakel te zijn in een gemeenschap die in Nederland al meer dan 400 jaar bestaat. In een wereld waarin zaken steeds sneller gaan verbind je je aan een traditie die vóór dit moment al bestond en na ons zal blijven bestaan. Met de

traditie als basis kijk je naar waar de huidige tijd om vraagt.”

Welke rol speelt religie in uw beider dagelijks leven?

JR: “Die dingen zijn gekoppeld. Je kunt het niet uit elkaar trekken: is een seder religieus of cultureel? En als je daarbij zit moet je er dan per se religieus mee bezig zijn? Binnen het jodendom

gaat het om wat je doet. Je kunt mooie gesprekken voeren over het geloof, maar het zijn je daden die tellen.”

MtB: “Geloof is een privézaak. Je inzetten voor de Joodse gemeenschap, dát is van belang. Het doen staat centraal.”

JR: “Het gaat erom dat je verantwoordelijkheid neemt voor de wereld om je heen. En dan zowel binnen de eigen gemeenschap als daarbuiten.” ■

Prof. dr. Irene Zwiép (l), voorzitter van de Academische Commissie van het Levisson Instituut, overhandigt het smichacertificaat aan de nieuwe rabbijn (tweede van rechts).